

totuși independent unii de alții și, în orice caz, ignorându-se reciproc.

V. Bogrea.

IV.

Din toponimia românească.

Abrud.

Pentru originea acestui nume, de care s'a ocupat pe larg d. Drăganu în revista de față (I, 129 sqq.), ar fi, totuși, de luat în seamă și turc.-pers. (deci cuman?) *abroud*, *ebroud*, „hyacinthe (fleur)“ (Kieffer-Bianchi, I, 728), adică: „jacinthe, zambila, hyacinthus orientalis“ (Panțu, 335), cum și acel ung. *abrud* (*jü*), „Gürtel (kraut), sieb[enbürgisch]“, din care Miklosich (*Über die Mundarten u. Wanderungen d. Ziegenuer Europa's*, X, în „Denkschr. d. Wien. Akad.“, XXX, 433) derivă pe țig. *abruditikon* (*iar*)¹.

Caransebeș.

Asupra finalului - *sebeș* (vechiu: *șebeș*) nu există îndoială: identitatea lui cu ung. *sebes*, „răpede, iute“, e pentru toți evidentă.

Nu tot așa stă lucrul, însă, cu partea întâia: căci puțini pot crede, ca dd. Ghidiu și Bălan, în „fostul opid“ *Căran* (*Monografia orașului Caransebeș*, p. 2).

Soluția problemei trebuie căutată în forma arhaică a numelui: *Cavaransebeș* (N. Iorga, *Scrisori și inscr. ardelene și maramureșene*, I, 45), *Căvărănebeș* (Idem, *Documente nouă relative la Petru Șchiopul și Mihaiu-Viteazul*, p. 30; în catagrafia financiară a Ardealului, orânduită de Mihaiu imediat după cucerire), „orașu *Căvăran Șebeșului*“ (în Predoslavia Paliei de la Orăștie; v. Bianu-Hodoș, *Bibliografia românească veche*, I, 95).

Această formă singură, care se păstrează și azi în numele satului vecin *Căvăran*, exclude un etymon turanic de felul lui

¹) Pentru *Deva*, cf. n. femeiesc vr. *Deva*, *Devă* (Archiva Istorică, I, 89), sl. *Děva*, *Děvana*, „die Göttin des Frühlings und der Fruchtbarkeit“ (Krek, *Slav. Literaturgesch.* 2, p. 403) = bulg. *děva*, „Jungfrau“ (și n. de persoană: *Děva*; v. Weigand, *Jahresb.* XXVI, XXIX, p. 161).

Tot astfel, pentru *Bihor* (cf. *Biharea*) explicat de obicei din *Vifor*, dar nesigur (v. O. Densusianu, *Graul din Țara Hațegului*), ar fi de gândit și la arhaicul *bihor* = bivoli: „*bihori* = biholi, bivoli“, într'un act din 1659 (N. Iorga, *Studii și documente*, VI, 86).

Și cu privire la numele *Crișulul*, explicat ca „răul aurifer“ (Kisch), se poate menționa un apelativ: *criș*, „tină, murdărie pe piele“ (Codin, *O seamă de cuvinte din Muntenia*...

Karanz din serb. *Karanovaŭ* (cf. satul *Cărănău* din Râmnicul-Sărat) sau *Karano-Tvrtkovits* (v. *Revue des Études Slaves*, I, 53), zădărniciind o întreagă serie de ipoteze oŭioase¹. Dar ea face mai mult: coroborînd cu *Căvăranul* amintit ŷi cu *Caravanul* din Teleorman² (= *caravan*, „car mare pentru transport“, la Păsculescu, p. 328³) arhaicul *Cavaransebeŷ*, care, prin forma sincopată *Căvransbeŷ* (atestată în catagrafia sus-pomenită, p. 31), duce direct la forma de disimilaŷie *Caransebeŷ*, adecă la aspectul actual al numelui, se dovedeŷte a nu fi decăt un reflex prin metateză al lui **Caravansebeŷ*, „tărg (de caravane, cu han) pe apa Sebeŷului“, din turc. *karvan* s. *kervan* (*seray*), „caravansérail, hôtellerie pour les carrosses“ (ŷăineanu), alb. *karvan* s. *karavan*, sârb. *karvan*, bulg. *karavan* (G. Meyer); cf. ngr. *καρβασάρης*, rom. *Carvasar* (în graiul Evreilor din Iaŷi, după Tiktin, „uliŷa vămii turceŷti de odinioară“, despre care v. rev. „Ioan Neculce“, I, 227), *carvasară*, *cărvăsărie*, etc.

Lăune.

Numele de deal ŷi sat argeŷean *Lăunele-de-jos* ŷi *Lăunele-de-sus* vine, de sigur, de la părăul *Lăune*, afluent al Oltului (cf. ŷi *Gura-Lăunului*, sat în Argeŷ).

Numele părăului însuŷi reprezintă, credem, un apelativ dispărut, **lăune*, dintr'un prototip latin de felul lui *miro*, *-onem* (din care: *minune*), *gyro*, *-nem* (după Candrea, *genune*,⁴) sau **salo*, *-nem* (rom. *sărune*, „locul unde se dă sare la oi“): lat. **lavo*, *-onem*, „loc de scăldat, lăutoare, baie“ (din *lavare*, „lau, spăl, scald“).

Ar fi, deci, de adaus la elementele latine ale lexicului românesc ŷi la derivatele în *-une* (Pascu, *Sufixe româneŷti*, p. 54).

V Bogrea.

¹ Rămân totuŷi destule: sârb. *kovaran*, „faisch, ränkisch“, *kvaran*, „verdorben, schandhaft“ (Filipovic), sau ung. *kóvár*, „cetate-de-piatră“, până la *Καρωάνιας*, „Karawanken“, numele prelungirii Alpilor Carnici dintre Dunăre ŷi Sava, la Ptolemaeus (Γεωγραφικὴ ὀφήγησις, II, 13).

² Nu: *Carvanul* s. *Garvanul* (cf. *Gavran*, s.-cr. *gavran* 'Rabe', nr. *gavran* „corb mare“, bulg. *garvan*, dr. *garvan*) = Corbul, din Constanŷa (ibid.: *Cuzgun* = turc. *quzgun*, „corb“). — Cf. tot în Teleorman: *Caravaneŷi*, *Carvaniŷa*.

³ ŷi: *carŷan*, „(car) domnesc ŷi negustoresc“ (Rev. Tocilescu, III, 262). — În *Caraş-Severin* avem, poate, pe sârb. *karaŷ*, „Karausche“ (Filipovic).

⁴ Explicaŷie incontestabil de preferat celei din gr. ὠγενός, „ocean“ — celt. *genu* din *Genua* (Hasdeu, *Cuvente*, II, 205 sqq.), *gheenă* (Cihac) sau *geană* (Pascu. *Despre cimilituri*. I. 159).